

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 154/2023-17

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej a sudcov Rastislava Kaššáka a Miloša Maďara (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa maloletého [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], a sťažovateľa maloletého [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpených zákonným zástupcom [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], ktorý je právne zastúpený Advokátskou kanceláriou Lányiová, s. r. o., Nám. Sv. Michala 11, Hlohovec, v mene ktorej koná konateľka a advokátka Mgr. Zuzana Lányiová, proti uzneseniu Krajského súdu v Trnave č. k. 23 CoP 51/2022-331 z 31. októbra 2022 takto

r o z h o d o l :

1. Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**
2. Návrhu na vydanie dočasného opatrenia **n e v y h o v u j e .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľov a skutkový stav veci

1. Sťažovatelia sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 28. decembra 2022 a doplnenou 30. decembra 2022 domáhajú vyslovenia porušenia ich práva formulovať svoj názor a byť vypočutí v súdnom konaní podľa čl. 12 Dohovoru o právach dieťaťa rozsudkom Krajského súdu v Trnave (ďalej len „krajský súd“) uvedeným v záhlaví tohto uznesenia. Navrhujú vec vrátiť krajskému súdu na ďalšie konanie. Zároveň žiadajú o odklad výkonu napadnutého rozhodnutia.
2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že Okresný súd Trnava (ďalej len „okresný súd“) rozsudkom č. k. 40 P 5/2019 z 13. marca 2020 rozviedol manželstvo otca a matky maloletých detí, schválil rodičovskú dohodu, podľa ktorej boli maloleté deti zverené do osobnej starostlivosti otca, matku zaviazal platiť výživné a upravil styk maloletých detí s matkou.
3. O následnom návrhu matky na úpravu styku s maloletými deťmi a striedavú osobnú starostlivosť rozhodol okresný súd rozsudkom č. k. 17 P 65/2022-166 z 24. novembra 2021 tak, že v I. výroku upravil styk matky s maloletými deťmi. Pri určení rozsahu styku vychádzal z toho, že maloletý nevie úplne posúdiť, čo je a čo nie je v jeho záujme, preto názor maloletého nemožno stotožniť

so záujmom maloletého. Vo vzťahu k prespávaniu u matky konštatoval, že dôvody maloletých, že „*sa im nechce... že sa pri mame nudia... kamaráti*“, nemožno považovať za také, pre ktoré by styk bez prespávania u matky bol v záujme maloletých.

4. Proti rozsudku okresného súdu podali odvolanie otec i matka. Otec navrhoval upraviť styk podľa želaní maloletých detí. Napadnutým rozsudkom krajského súdu bol výrok o úprave styku zmenený. Krajský súd v bode 50 napadnutého rozsudku zdôraznil, že názor maloletých detí bol v konaní opakovane zisťovaný, a konštatoval, že nie je v ich záujme striedavá osobná starostlivosť ani matkou navrhovaná úprava styku, ktorá nezodpovedá ich citovému nastaveniu ani úrovni ich vyspelosti. S ohľadom na postoj maloletých by matkou požadovaná čo najširšia úprava styku nebola v ich záujme (bod 54 napadnutého rozsudku). Napadnutý rozsudok krajského súdu nadobudol právoplatnosť 23. novembra 2022.

5. Ústavný súd na okresnom súde zistil, že proti napadnutému rozsudku podala matka dovolanie, ktoré mu bolo doručené 20. januára 2023.

II.

Argumentácia sťažovateľov

6. Proti napadnutému uzneseniu krajského súdu podali sťažovatelia prostredníctvom svojho zákonného zástupcu túto ústavnú sťažnosť, v ktorej argumentujú, že k porušeniu ich práva podľa čl. 12 Dohovoru o právach dieťaťa došlo tým, krajský súd pri rozhodovaní nevenoval ich názorom patričnú pozornosť zodpovedajúcu ich veku a úrovni, pričom zdôrazňujú ich nevôľu tráviť čas s matkou v dome jej otca vo Zvončine i s prespávaním. Preto podľa ich názoru rozhodol krajský súd výlučne v prospech matky.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

7. Podstatou ústavnej sťažnosti je tvrdené porušenie práva sťažovateľov podľa čl. 12 Dohovoru o právach dieťaťa napadnutým rozsudkom krajského súdu, keďže ich názorom na úpravu styku s matkou nebola venovaná patričná pozornosť zodpovedajúca ich veku a úrovni.

8. Ústavný súd dopytom na okresnom súde zistil, že matka napadla rozsudok krajského súdu dovolaním, ktoré bolo okresnému súdu doručené 20. januára 2023.

9. V prejednávanej veci tak z objektívnych príčin nezavinených sťažovateľmi nastala situácia, keď boli proti napadnutému rozsudku krajského súdu súbežne podané dovolanie aj ústavná sťažnosť. Uvedené nie je žiaducim javom už len z toho dôvodu, že rovnaké rozhodnutie má byť v rovnakom čase preskúmané dvomi rozdielnymi orgánmi, čo by mohlo v konečnom dôsledku viesť k odlišným rozhodnutiam o tej istej otázke, čo nie je v súlade s princípom právnej istoty (porov. rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Zvolský, Zvolská proti Českej republike z 12. 11. 2002, č. sťažnosti 46129/99, bod 53).

10. Uvedený postup navyše koliduje aj s princípom subsidiarity, na ktorom je založená právomoc ústavného súdu v konaní o sťažnostiach, ktorými fyzické osoby alebo právnické osoby namietajú porušenie svojich základných práv a slobôd. Táto právomoc je daná, len pokiaľ im ochranu neposkytujú iné súdne orgány Slovenskej republiky prostredníctvom účinného a dostupného právneho prostriedku ochrany (čl. 127 ods. 1 ústavy). V zmysle princípu subsidiarity je do času

rozhodnutia najvyššieho súdu o dovolaní vylúčená právomoc ústavného súdu so zreteľom na dikciu § 132 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

11. Je vhodné pripomenúť, že za súčasnej právnej úpravy sťažovateľa nie sú vystavení riziku odmietnutia ústavnej sťažnosti proti rozhodnutiu odvolacieho súdu pre jej oneskorenosť, ak je proti nemu podané vecne neúspešné dovolanie. Podľa § 124 zákona o ústavnom súde ak bol vo veci podaný mimoriadny opravný prostriedok, lehota na podanie ústavnej sťažnosti vo vzťahu k rozhodnutiu, ktoré bolo mimoriadnym opravným prostriedkom napadnuté, začína plynúť od doručenia rozhodnutia o mimoriadnom opravnom prostriedku (porovnaj napr. I. ÚS 96/2022).

12. Ústavný súd preto pri predbežnom prerokovaní rozhodol, že ústavnú sťažnosť sťažovateľov je potrebné odmietnuť pre nedostatok právomoci v zmysle § 56 ods. 2 písm. a) v spojení s § 132 ods. 1 zákona o ústavnom súde.

13. V súvislosti s namietaným porušením práv sťažovateľov podľa Dohovoru o právach dieťaťa však ústavný súd poukazuje aj na to, že v jeho rozhodovacej praxi sa ustálil právny názor vychádzajúci z teórie medzinárodného práva, podľa ktorého označená medzinárodná zmluva obsahuje vo svojom texte dve skupiny právnych noriem. Prvú skupinu tvoria právne normy priamo vykonateľné a druhú skupinu tvoria právne normy, ktoré nie sú priamo aplikovateľné a majú charakter všeobecných zásad. Zjednodušene možno formulovať východisko, v zmysle ktorého právne normy obsiahnuté v medzinárodnej zmluve sú priamo vykonateľné, ak zaručujú práva a slobody priamo ich adresátom bez potreby ďalšej transpozície alebo inkorporácie do právneho poriadku zmluvného štátu ďalším normatívnym právnym aktom. Právne normy obsiahnuté v medzinárodnej zmluve naopak nie sú priamo vykonateľné vtedy, ak priamo alebo implicitne vyžadujú od zmluvného štátu prijatie ďalšej právnej úpravy na úrovni vnútroštátnej legislatívy (II. ÚS 325/2017).

14. Na úrovni doktríny medzinárodného práva a tiež na úrovni Organizácie Spojených národov prevládol (dnes už konštantný) právny názor, že medzi články Dohovoru o právach dieťaťa, ktoré upravujú všeobecné zásady a nie sú priamo vykonateľné, ale je potrebné ich inkorporovať do príslušnej vnútroštátnej legislatívy a aplikačnej praxe, možno zaradiť najmä čl. 2, čl. 3, čl. 6 a čl. 12. Tento záver podporuje i samotný text predmetných článkov Dohovoru o právach dieťaťa („štáty sa zaväzujú“, „štáty zabezpečujú“, „dieťaťu sa poskytuje“). Naopak, k priamo vykonateľným právnym normám Dohovoru o právach dieťaťa možno zaradiť napr. čl. 7 ods. 1, čl. 10 ods. 2, čl. 13, čl. 16 a pod. (II. ÚS 325/2017, I. ÚS 377/2021).

15. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd by ústavnú sťažnosť aj v prípade neexistencie prekážky nedostatku jeho právomoci na jej prejednanie odmietol ako zjavne neopodstatnenú, keďže sťažovateľa namietajú porušenie referenčnej právnej normy (čl. 12 Dohovoru o právach dieťaťa), ktorá neobsahuje priamo aplikovateľné subjektívne právo sťažovateľov, ale je všeobecnou proklamáciou (princípom), ktorý je zmluvný štát povinný inkorporovať do svojho právneho poriadku a orgány aplikácie práva sú ho povinné zohľadňovať pri aplikácii príslušných vnútroštátnych normatívných právnych aktov.

16. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti ako celku sa ústavný súd ďalšími požiadavkami sťažovateľov uvedenými v petite nezaoberal, keďže ich posudzovanie je viazané na vyslovenie porušenia označených práv a slobôd, k čomu v tomto prípade nedošlo. Z uvedeného dôvodu ústavný súd nemohol vyhovieť ani návrhu sťažovateľov na vydanie dočasného opatrenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 16. marca 2023

Jana Baricová
predsedníčka senátu